

Gël de yötceṅ nē waal raac (kimikol)

Fact Sheet 23 - Household Chemical Safety - Community Risk Management. Revised 2007 - Dinka

- NSW FIRE BRIGADES
- NSW RURAL FIRE SERVICE
- ACT FIRE BRIGADE
- ACT RURAL FIRE SERVICE

LĚK KU YITH

Ne run tōk nē Australia ke kōc ke 140,000 (Bianabuur ke buot ku thierṅuan) aye telepun yuōp yōt de Akut de Kōc ci Wuōk (Poison Information Centre) ku kōc juīc de keek aye wuor nḡar mīīth ken ka kōc ye nyīīn tīīt nē mīīth, 3,500 (Bianabur ke diak ku tiim ke dhic) aye mīīth ṅot ēke nōṅ ruun ke dhic ku ka ye tāāc nē ruōn thok ēbēn, ku mīīth nōṅ run ke 5-10 (dhīic ku thiēr) nē ke yic aye thou nē ruōn thok ēbēn nē awuōk. kōc eke luel aye Akut de Tiēt de Mīīth nē Australia: (Child Accident Prevention Foundation of Australia, 2006).

Waal juīc (kimikol) ye ke loi ku yikē tō tēthiāk nē yōt ke ceṅ aye kōc nōk. Aye Akut ke mēny de wal them ciman nadē waal ke akim aye yeet agut ci 67% de awuōk, ku kimikol nē 28%. Kimikol (waal tuc) ayen ke lui nē ciirka yic ku ka ye dhil tō ke wuōk nē akolriēc. Ka yen wuōk ke yōtde wak (amām), yōtde that (malbāk), Alāth waak, Apēc ku ye wuōk ke kām nōk, ku piōkē ke duum aye kimikol (Wal tuc). Chlorine ye tāāu nē piū ke kuanyic, jath, dheth parmala, cit ye tāāu nē riai kōu aye kimikol (waal) ku ka leu bik kōc yiēn awuōk.

Anōṅ ka juīc ye loi eke ye ka yōt ku ka cuke ye tiṅ ci waal (kimikol): Sabun, shampoo, Rie nyīīr de guōp, Waal ka Akim, Wal kōc kōk ke mīīth ku waal ci gōōr nē akim, Bitamins, waal piny ci mec ke tiim ku jōl ya ka ye tō nē raan yic ci laac.

E piath apei ba waal (kimikol) ya tiṅ nē nyiīn pieth ku ye them ba keek ya loi nē nyiēny adōt ku ye lōōṅ ci keek gōōr nē ye kōu kuen ku riēuē keek.

Waal (kimikol) aya awuōk, mac ku ka lēu bik kērac loi tē cen ye kuōc liāp kenē wāl pei.

Ka ke gël de kimikol (wāl), tōu ku tē yen ye luōi thin

Them ba yōtdu dhil ya gël! Akut de Tiēt de Mac nē NSW eyin thiēc ba ye ka ci gōōre kuen ku piṅ keek.

- Ye them ba kimikol ca ṅoc dhil ya kuen kōu ku athōōr tō thīn. Piṅ apieth tēyen ye luoi thīn ku tiṅ ēya ye kēreec ṅō lēu bē dac riōk.
- Them ba kimikol cīn kē bē riōk yen ye ṅoc, ku tē yin raan nōṅ mīīth ēka raac areet.
- Ye them ba kimikol tō ya tāāu nē thandukic ka ye ke riet nē dolap yic.
- Ye kimikol ye keek yook eke raac apei tāāuē nē dolap yic, them ba keek ya tāāu nē dolap thar piny.
- Ye dhil nyic mīīth apelnīim kuka ye thiēc apei, ku ka ye yiīth nhial areet ye kēṅ (apēc) tāāu tē pieth.
- Ye them ba lōṅ ke ciirka e loi kimikol ya kuen ku kuany yic akōl riēc.
- Ye them ba kimikol ca ṅoc ya muk nē nom pel ku adōt.
- Ye them ba kake gël ya ceṅ, Baloma dhīīl ceṅku jōl ya madarat (goggles) ku dēṅ ye ṅoi ke piēth bē yin kony.
- Ye aliir them bē tō tē ceṅ nē thaa thok ēbēn. (ku ye adheer cōk ṅōōr).
- Ye alāth ci riak waak, aṅot ēke kēci keek guō cuat wei nē wathakyic (bin).
- Ye them ba kimikol ca keek ṅoc ya thiēc thook (riit thook) nē koth ē ke tō keek thīn.
- Ye koth ke kimikol (wal) gōōr kōth benē ke ya nyic nē rin ken.
- Ye dhil nyic waal kōk aye keek tiṅ ci miēth (kuīn) athiir ka caa. Ye mīīth cuōp wei ku ye keek tōu tē mec.
- Du kōn them ba kimikol (waal) liap yōt, alēu bē mac gōl ka wuōk.
- Du kimikol (wāl) juir ba cōk wēēr kē ba loi nyin.
- Du kimikol (wāl) ye luōi nē kē ce kē ṅoc yen. Ye them ba ya luoi nē kē nyic.
- Du them ba kimikol (Wāl) puōk piny nē pakana yic ka tē ye piū wat thin.

Ke ba loi

- Nōṅ tēcin waal (kimikol) ku tiṅ lan cenē keek nyiēc tōu ka ci kothken thiēc thook?
- Nōṅ tēcin citi Kathol dun thiāk ke yīn kōn cōl bē kimikol theer ka kimikol ci dōṅwei nē luoi yic lo cuatwei? (Them ba lo ne Athōōr de piny nom cōl NSW website).
- Them ba dhil ba rōt ya piōc nē kony de rōt nē ke rēec ci yōōk ci mac, (Kuany lōōṅ ke first Aid cōk). Na ci nyin nyop, Kōk, ka ci kimikol (wal tuc), ka ca rat (inhale) nē yi yic ke yīn dōc lo pan akim ka cōl ye telpunē bi yin lēk ka juīc nē.
- Akut de lēk nē Awuōk (Poison Information Line 131 126).